

**WOJEWÓDZKA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W OLSZTYNIE**

**LABORATORIUM
BADAŃ
EPIDEMIOLOGICZNO-KLINICZNYCH**

Egzemplarz nr 01
Podlega aktualizacji

INSTRUKCJA

I-01/PO-03

**POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK
DO BADAŃ**

	Imię i nazwisko	Data	Podpis
Opracował (a)	Barbara Dolińska	06.02.2023	
Sprawdził (a)	Bożena Miron-Śleszyńska	07.02.2023	
Zatwierdził (a)	Sylwia Krzętowska	13.02.2023	

Niniejszy dokument jest własnością Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych.
Powielanie bez zgody właściciela jest zabronione.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 2/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

1. Cel Instrukcji

Celem Instrukcji jest ustalenie trybu postępowania podczas pobierania, transportu i przechowywania próbek dostarczanych bezpośrednio do Laboratorium przez klienta, pobierania próbek od klienta, pobierania próbek u klienta.

2. Instrukcja dotyczy

Sposobu pobierania próbek badanych w Laboratorium.

Zasad przechowywania i transportowania próbek do Laboratorium.

3. Zakres stosowania

Instrukcja obowiązuje wszystkich pracowników Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych (LBEK) oraz klientów pobierających, przechowujących i transportujących próbki do badań zleconych dla LBEK.

4. Odpowiedzialność

Za nadzór nad stosowaniem Instrukcji odpowiedzialny jest Kierownik Oddziału, każdy w swoim zakresie działania.

Za stosowanie Instrukcji odpowiedzialni są pracownicy jednostek współpracujących z Laboratorium pobierający, transportujący i przechowujący próbki do badań oraz pracownicy LBEK przyjmujący próbki bezpośrednio do Laboratorium, osoby nadzorujące i wykonujące badania.

5. Zawartość Instrukcji

5.1. Sposób pobierania, transportu i przechowywania próbek badanych w LBEK.

Materiały kliniczne do badań bakteriologicznych należy pobierać przed podaniem antybiotyku lub chemioterapeutyku. W przypadku wdrożenia leczenia przeciwbakteryjnego materiał do badań należy pobrać minimum 3-5 dni po zakończeniu terapii.

Materiały kliniczne do badań mikologicznych powinny być pobierane od pacjentów przed rozpoczęciem terapii przeciwgrzybiczej lub po upływie 4 tygodni od momentu zakończenia leczenia.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 3/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Kał, wymaz z odbytu	I. Wymaz z kału w kierunku Salmonella, Shigella. Pobrać kał (oddany do wyparzonego naczynia) za pomocą wymazówki na zestaw transportowy (Stuarta, Amiesa, Carry-Blaira) uważając, aby nie dotykać wacikiem niczego oprócz kału. Wymazówkę zagłębić w świeżo oddanym kale, w kilku różnych miejscach, kilkakrotnie ją obracając. Natychmiast po pobraniu umieścić w żelowym podłożu transportowym dołączonym do zestawu. W przypadku kału biegunkowego pobierać materiał z obecnością śluzu, krwi, ropy.	I. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C, nie dłużej niż 24 godz. od pobrania, w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C.
	II. Kał na posiew w kierunku Salmonella, Shigella, Yersinia enterocolitica, Campylobacter, Escherichia coli typ O157, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli. Pobrać kał do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 2-5 ml, – uformowany – wielkości orzecha laskowego.	II. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 2 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C.
	III. Wymaz z kału w kierunku Salmonella, Shigella, Yersinia enterocolitica, Campylobacter, Escherichia coli typ O157, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli. Pobrać kał (oddany do wyparzonego naczynia) za pomocą wymazówki <u>na zestaw transportowy z węglem</u> (Stuarta, Amiesa, Carry-Blaira) uważając, aby nie dotykać wacikiem niczego oprócz kału. Wymazówkę zagłębić w świeżo oddanym kale, w kilku różnych miejscach, kilkakrotnie ją obracając. Natychmiast po pobraniu umieścić w żelowym podłożu transportowym dołączonym do zestawu. W przypadku kału biegunkowego pobierać materiał z obecnością śluzu, krwi, ropy.	III. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C, nie dłużej niż 24 godz. od pobrania, w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C.
	IV. Wymaz z odbytu w kierunku Salmonella, Shigella, Yersinia enterocolitica, Campylobacter, Escherichia coli typ O157, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli. 1. Wyjąć wymazówkę z zestawu <u>bez podłoża transportowego</u> , zwilżyć jałową solą fizjologiczną, włożyć główkę wymazówki w odbytnicę, przechodząc przez zwieracz zewnętrzny na głębokość u osoby dorosłej 4-5 cm, a u dzieci na ok. 1-2 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. Prawidłowo pobrany wymaz zawiera ślady widocznej masy kałowej. 2. Wyjąć wymazówkę z zestawu <u>z podłożem transportowym</u> , włożyć główkę wymazówki w odbytnicę, przechodząc przez zwieracz zewnętrzny na głębokość u osoby dorosłej 4-5 cm, a u dzieci na ok. 1-2 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. Prawidłowo pobrany wymaz zawiera ślady widocznej masy kałowej.	IV. 1. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godzin od pobrania. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C, nie dłużej niż 24 godz. od pobrania, w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C.
	V. Wykrywanie antygeny dehydrogenazy glutaminianowej i toksyn A i B Clostridioides difficile w kale Pobrać kał do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 2-5 ml, – kał uformowany – wielkości orzecha laskowego.	V. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania; powyżej 72 godz. od pobrania przechowywać w temp. -20°C lub niższej. Rozmrożonej próbki ponownie nie zamrażać. Transportować w temp. 4-25°C.
	VI. Wykrywanie antygeny Helicobacter pylori Pobrać kał do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 2-5 ml, – uformowany – wielkości orzecha laskowego	VI. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 5 dni od pobrania, powyżej 5 dni od pobrania przechowywać w temp. -20°C lub niższej. Rozmrożonej próbki ponownie nie zamrażać. Transportować w temp. 4-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 4/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Kał	VII. Kał na posiew w kierunku grzybów drożdżopodobnych 1. Posiew kału wykonać trzykrotnie przez kolejne dni lub w niewielkich odstępach czasu. 2. Kał pobrać przed rozpoczęciem leczenia. 3. Jeżeli pacjent rozpoczął leczenie na zleceniu wpisać informację o zastosowanych lekach, probiotykach. 4. Jeżeli pacjent stosuje specjalną dietę opisać preferencje żywieniowe, np. sery pleśniowe, dieta mleczna itp. 5. Pobrać kał do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 2-5 ml, – kał uformowany – wielkości orzecha laskowego. 6. Pojemnik otwierać w ostatnim momencie przed pobraniem i zamykać natychmiast po umieszczeniu w nim kału, aby nie uległ przypadkowemu zanieczyszczeniu.	VII. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać do 2 godz. w temp. 18-25°C, a od 2 do 24 godz. w temp. 4°C. Transportować w temp. 4-25°C.
Wymaz z gardła, migdałków, nosogardzieli	I Wymaz z gardła/migdałków od chorego 1. Pacjent powinien być na czczo, bez mycia zębów, po wypłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą. 2. Przytrzymać język szpatułką, w celu uwidocznienia miejsca pobrania. 3. Wymaz pobrać ze zmienionych chorobowo lub pokrytych wydzieliną okolic tylnej ściany gardła, podniebienia lub migdałków, mocno naciskając wacik lub wykonując ruch obrotowy. Starać się nie dotykać zdrowo wyglądających śluzówek i śliny. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym. II. Wymaz z gardła/nosogardzieli na nosicielstwo <i>Neisseria meningitidis</i>, <i>Streptococcus pneumoniae</i>, <i>Haemophilus influenzae</i>, <i>Staphylococcus aureus</i> 1. Wymaz pobrać na czczo, z tylnej ściany gardła lub z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej. 2. W przypadku pobierania wymazu z jamy nosowo-gardłowej należy posługiwać się małym wacikiem na giętym pręcie. Wymaz z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej można pobrać: – przez usta – w tym celu jałowy wacik wprowadzić za języczkiem podniebiennym ku górze, delikatnie potrząść w górę i w dół, nie dotykać śluzówek jamy ustnej i języka, – przez nos – w tym celu jałowy wacik wprowadzić delikatnie przez otwór nosowy, aż dotknie tylnej ściany gardła, delikatnie potrząść w górę i w dół. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym. III. Wymaz z nosogardzieli w kierunku <i>Bordetella</i> 1. Wymaz z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej pobrać posługując się małym wacikiem na giętym pręcie. Wymaz można pobrać: – przez usta – w tym celu jałowy wacik wprowadzić za języczkiem podniebiennym ku górze, delikatnie potrząść w górę i w dół, nie dotykać śluzówek jamy ustnej i języka, – przez nos – w tym celu jałowy wacik wprowadzić delikatnie przez otwór nosowy, aż dotknie tylnej ściany gardła, delikatnie potrząść w górę i w dół. 2. Wymaz pobrać specjalnymi jałowymi wymazówkami z dakronu lub alginianu wapnia zwilżonymi jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy z podłożem Regana-Lowe'a.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 5/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z gardła	IV. Wymaz z gardła w kierunku <i>Corynebacterium diphtheriae</i> 1. Od osób chorych pobrać materiał na dwie wymazówki, najlepiej z dna owrzodzenia (po usunięciu błony) bądź z nalotów. Jedna wymazówka posłuży do przygotowania preparatu bezpośredniego, a druga do wykonania posiewu. 2. Do badań na nosicielstwo pobrać wymaz z mieszków migdałków i z zachyłków między migdałkami a łukami podniebiennymi. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z jamy ustnej	1. Pobrać materiał z dna owrzodzeń i nalotów na błonie śluzowej ust, języka, dziąseł. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z nosa	I. Wymaz z nosa od chorego 1. Wymaz pobrać z chorobowo zmienionych miejsc. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym. II. Wymaz z nosa na nosicielstwo <i>Staphylococcus aureus</i>, <i>Corynebacterium diphtheriae</i>. 1. Wymaz pobrać z przedsionków nosa – na osobną wymazówkę z każdego przedsionka. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z ucha	1. Przed pobraniem wymazu oczyścić skórę przewodu słuchowego zewnętrznego jałowym gazikiem, nasączonym preparatem do dezynfekcji skóry i odczekać do wyschnięcia. 2. Wymaz pobrać z chorobowo zmienionych miejsc jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną, osobną dla każdego ucha, na zestaw bez podłoża transportowego lub na zestaw transportowy. 3. W przypadku perforacji błony bębenkowej, materiał do badania pobiera wyłącznie laryngolog, zbierając płyn jałową wymazówką. Pobrany wymaz należy umieścić w podłożu transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 6/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Plwocina	1. Przeplukać jamę ustną przegotowaną wodą. 2. Pobrać odkrztuszoną plwocinę na czczo w ilości ok. 10 ml (nie mniej niż 1-2 ml) do jałowego pojemnika o szerokiej szyjce.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować do 2 godz. w temp. 18-25°C, a od 2 do 24 godz. przechowywać i transportować w temp. 4-8°C.
Bronchoaspirat	Bronchoaspirat pobrać do jałowego pojemnika zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Popłuczyny pęcherzykowo-oskrzelowe (BAL/mini BAL)	Popłuczyny pęcherzykowo-oskrzelowe pobrać do jałowego pojemnika zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Mocz	I. Pobieranie moczu u kobiet 1. Umyć ręce wodą i mydłem. 2. Usiąść wygodnie na sedesie i odwieść jedną nogę. 3. Rozchylić wargi sromowe i trzy razy umyć okolice krocza wodą i mydłem używając jałowych gazików. 4. Przedśionalek pochwy myć od przodu do tyłu i za każdym razem płukać wodą. Używać gazika tylko raz i wyrzucać go. 5. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 6. Pobrać próbkę z pierwszego oddanego rano moczu. 7. Mocz pobrać ze środkowego strumienia, tzn. pierwszą porcję moczu oddać do toalety (w celu usunięcia bakterii kolonizujących cewkę moczową) i dopiero napełnić pojemnik do połowy. 8. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. 9. W przypadku zestawu transportowego nie dotykać szpatułką z pożywkami narządów moczowo-płciowych. Szpatułkę z pożywkami trzymać za korek, pożywek nie dotykać rękoma. 10. Delikatnie opłukać moczem szpatułkę z pożywkami, która jest równocześnie zamknięciem pojemnika. 11. Nadmiar moczu wylać i szczelnie zamknąć pojemnik.	1. Mocz pobrany do pojemnika zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godz. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Jeśli czas od pobrania próbki do dostarczenia do laboratorium przekracza 2 godz. mocz należy przechowywać w temp. 4-8°C lub pobrać na zestaw transportowy i przechowywać w temp. 18-25°C. Zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godz. Transportować w temp. 4-25°C.
	II. Pobieranie moczu u mężczyzn 1. Umyć ręce wodą i mydłem. 2. Odciągnąć napletek i umyć żołądź prącia trzy razy wodą i mydłem używając jałowych gazików. 3. Używać gazika tylko raz i wyrzucać go. 4. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 5. Pobrać próbkę z pierwszego oddanego rano moczu. 6. Mocz pobrać ze środkowego strumienia, tzn. pierwszą porcję moczu oddać do toalety (w celu usunięcia bakterii kolonizujących cewkę moczową) i dopiero napełnić pojemnik do połowy. 7. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. 8. W przypadku zestawu transportowego nie dotykać szpatułką z pożywkami narządów moczowo-płciowych. Szpatułkę z pożywkami trzymać za korek, pożywek nie dotykać rękoma. 9. Delikatnie opłukać moczem szpatułkę z pożywkami, która jest równocześnie zamknięciem pojemnika. 10. Nadmiar moczu wylać i szczelnie zamknąć pojemnik.	

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 7/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Mocz	III. Pobieranie moczu od dzieci 1. Narządy płciowe umyć roztworem mydła i opłukać przegotowaną wodą. 2. Pierwsza porcję moczu należy odrzucić. Rekomendowane jest trzymanie dziecka/niemowlęcia nad sterylnym naczyniem (pojemnikiem na mocz). 3. Pobrać kilka mililitrów moczu ze środkowego strumienia. 4. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. IV. Pobieranie moczu za pomocą cewnika 1. Przed wprowadzeniem cewnika ujście cewki moczowej i jej okolice przemyć dokładnie wodą i mydłem, z następnie preparatem antyseptycznym. 2. Po wprowadzeniu cewnika pierwszych kilka mililitrów moczu wylać, a właściwą próbkę pobrać ze środkowego strumienia moczu. 3. Jeśli cewnik założony jest na stałe, próbkę moczu pobrać jałową igłą i strzykawką przez specjalny port, którego membranę należy zdezynfekować przed nakłuciem środkiem dezynfekcyjnym. Przed pobraniem moczu cewnik zaklipsować w celu uzyskania próbki. 4. Mocz przelać ze strzykawki do sterylnego pojemnika. 5. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. Uwaga! 1. Próbkę nie może pochodzić z nakłucia worka. 2. Mocz należy pobierać ze świeżo założonego cewnika. V. Wykrywanie antygenu Legionella pneumophila serogrupa 1 Próbkę w ilości około 5 ml pobrać do jałowego pojemnika, nie wcześniej niż 3 dni po wystąpieniu objawów ostrej niewydolności układu oddechowego w sposób przedstawiony w punktach I i II.	1. Mocz pobrany do pojemnika zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godz. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Jeśli czas od pobrania próbki do dostarczenia do laboratorium przekracza 2 godz. mocz należy przechowywać w temp. 4-8°C lub pobrać na zestaw transportowy i przechowywać w temp. 18-25°C. Zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godz. Transportować w temp. 4-25°C. Próbkę moczu na obecność antygenu Legionella pneumophila serogrupa 1 zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności można przechowywać i transportować: - w temp. 18-25°C do 24 godz. od pobrania, - w temp. 4-8°C do 14 dni, - w temp. -10°C do -20°C do jednego miesiąca.
Wymaz z pochwy	I. Wymaz z pochwy w kierunku bakterii tlenowych i grzybów 1. Przed pobraniem wymazu z pochwy przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Wymaz pobrać po założeniu jałowego wziernika, bez stosowania środków nawilżających, które mają działanie bakteriobójcze. 5. Wymaz pobrać jałową wymazówką z chorobowo zmienionych miejsc pocierając wacikiem o ścianki pochwy. 6. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym. 7. U dziewczynek pobrać wydzielinę z przedsionka pochwy. II. Wymaz z pochwy w kierunku bakteryjnej waginozy (BV) W diagnostyce mikrobiologicznej BV stosuje się głównie ocenę preparatu bezpośredniego barwionego metodą Grama. W celu wykonania preparatu pobrać materiał przy pomocy jałowej wymazówki. Najlepiej użyć wymazówki z wacikiem wykonanym z włókien poliestrowych. Pobrany materiał rozprowadzić cienką warstwą na powierzchni suchego i odtuszczonego mikroskopowego szkiełka podstawowego. Preparat wysuszyć w temperaturze otoczenia.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 8/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z pochwy, odbytu w kierunku GBS	I. Wymaz z pochwy w kierunku nosicielstwa Streptococcus agalactiae (GBS) 1. Przed pobraniem wymazu z pochwy przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką z przedsionka pochwy bez stosowania jednorazowego wziernika. 5. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym. II. Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa Streptococcus agalactiae (GBS) 1. Wymaz z odbytu pobrać jałową wymazówką przechodząc przez zwieracz zewnętrzny odbytu i wkładając główkę wymazówki w odbytnicę na głębokość ok. 3 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. 2. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z kanału szyjki macicy	1. Przed pobraniem wymazu z szyjki macicy przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Materiał pobierać po założeniu jałowego wziernika, bez stosowania środków nawilżających, które mają działanie bakteriobójcze. 5. Wymaz pobrać po usunięciu jałowym wacikiem szyjkowego czopu śluzowego, za pomocą jałowej wymazówki, z makroskopowo widocznych zmian, pocierając wacikiem o ścianki szyjki. 6. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z gruczołu Bartholiniego	1. Przed pobraniem wymazu z wydzieliny gruczołu Bartholiniego przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką i umieścić w podłożu transportowym.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz, wydzielina z cewki moczowej	I. Pobieranie materiału u kobiet 1. Przed pobraniem materiału wskazana jest 2 dniowa wstrzemięźliwość seksualna. 2. W dniu pobrania do higieny intymnej nie stosować mydła ani żelów. 3. Materiał najlepiej pobrać rano, co najmniej 2-3 godziny po oddaniu moczu. 4. Oczyszczyć zewnętrzne ujście cewki moczowej jałowym wacikiem zwilżonym jałową solą fizjologiczną i osuszyć drugim jałowym wacikiem. 5. Ucisnąć cewkę moczową od strony pochwy w kierunku ujścia zewnętrznego, pojawiającą się wydzielinę pobrać jałową wymazówką. 6. W przypadku małej ilości wydzieliny pobrać materiał wprowadzając jałową wymazówkę zwilżoną jałową solą fizjologiczną do cewki na głębokość ok. 1 cm. 7. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
	II. Pobieranie materiału u mężczyzn 1. Przed pobraniem materiału wskazana jest 3 dniowa wstrzemięźliwość seksualna. 2. Materiał najlepiej pobrać rano, co najmniej 2-3 godziny po oddaniu moczu. 3. Oczyszczyć ujście cewki moczowej za pomocą jałowego wacika zwilżonego jałową solą fizjologiczną i osuszyć drugim jałowym wacikiem. 4. Ucisnąć kilka razy wzdłuż cewki moczowej w kierunku ujścia zewnętrznego. 5. Pojawiającą się wydzielinę pobrać za pomocą jałowej wymazówki. Przy dużej ilości wydzieliny pierwszą jej porcję powinno się odrzucić. 6. Jeśli wydzieliny jest bardzo mało, należy pobrać ją z zagłębienia łódkowatego, wprowadzając jałową wymazówkę do cewki na głębokość 1-2 cm. Pobrać wymaz przekraczając kilkukrotnie wacik wymazówki. 4. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym	

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 9/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Nasienie	Pobrać do jałowego pojemnika.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Wody płodowe	Pobrać do jałowego pojemnika.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 37°C (±1,0°C).
Wymaz spod napletka, z żołądki	1. Przed pobraniem wymazu wskazana jest 3 dniowa wstrzemięźliwość płciową. 2. Wymaz najlepiej pobrać rano, co najmniej 2-3 godziny po oddaniu moczu. 3. Przed pobraniem nie stosować miejscowych środków przeciwbakteryjnych i dezynfekujących. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką ze zmienionych chorobowo miejsc. 5. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz ze zmian skórnych	I. Wymaz ze zmian skórnych w kierunku Cutibacterium acnes 1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków i leków o działaniu miejscowym. 2. Pobrać wymaz z miejsc chorobowo zmienionych. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw transportowy.	I. Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
	II. Wymaz ze zmian skórnych w kierunku bakterii tlenowych i grzybów 1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków i leków o działaniu miejscowym. 2. Wymaz pobrać z możliwie dużej powierzchni skóry chorobowo zmienionej. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	II. 1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z rany	I. Wymaz z rany 1. Powierzchnię wokół rany odkazić środkiem dezynfekcyjnym. 2. Z miejsca toczącego się procesu zapalnego pobrać wymaz np. wydzielinę z dna zmiany. 3. W przypadku rany rozległych pobrać materiał z pogranicza oraz z centralnej części rany. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C. 3. Próbkę pobraną w kierunku bakterii beztlenowych dostarczyć natychmiast do laboratorium. <u>Nie przechowywać.</u>

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 10/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z owrzodzenia, odleżyny, ropnia, ropy	I. Wymaz z owrzodzenia 1. Obrzeże owrzodzenia odkazić środkiem dezynfekcyjnym. 2. W przypadku otwartego owrzodzenia oczyścić go za pomocą jałowego wacika nasączonego jałową solą fizjologiczną. 3. W przypadku owrzodzenia pokrytego zaschniętą wydzieliną, wyjąć alkoholowo zarówno powierzchnię, jak i obrzeże. 4. Jałowym skalpelem lub pęsetą usunąć zaschniętą wydzielinę. 5. Wprowadzić do owrzodzenia wymazówkę i pocierając ruchem obrotowym pobrać materiał z jak najgłębszych warstw (z dna owrzodzenia). 6. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C. 3. Próbkę pobraną w kierunku bakterii beztlenowych dostarczyć natychmiast do laboratorium. <u>Nie przechowywać.</u>
	II. Wymaz z odleżyny 1. Za pomocą jałowego wacika nasączonego jałową solą fizjologiczną oczyścić odleżynę z resztek maści, ropy i martwych tkanek. 2. Odleżynę przemyć jałową solą fizjologiczną. 3. Wprowadzić wacik jak najgłębiej do podstawy odleżyny i pocierać ruchem obrotowym jej dno. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	
	III. Wymaz z ropnia 1. Skórę nad ropniem odkazić środkiem dezynfekcyjnym. 2. Po chirurgicznym nacięciu ropnia odrzucić pierwszą porcję ropy. 3. Pobrać wymaz nie uciskając skóry. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym. Uwaga! Materiał pobrany na wymazówkę bez podłoża transportowego nie nadaje się do badań w kierunku flory beztlenowej.	
	IV. Ropa Z umiejscowionych głębiej zmian ropnych aspirować materiał strzykawką z igłą, po uprzednim odkażeniu skóry, do jałowego pojemnika. Należy odrzucić pierwszą porcję ropy.	
Płyn stawowy	Pobrać do jałowego pojemnika.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 37°C (±1,0°C).
Końcówka cewnika naczyniowego	1. Końcówkę cewnika naczyniowego, o długości 3-5 cm, odciąć po usunięciu z naczynia krwionośnego, jałowym skalpelem lub nożyczkami z zachowaniem aseptyki. 2. Przenieść do jałowego pojemnika.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z worka spojówkowego	1. Nie pobierać wymazu w ciągu 4 h po przepłukaniu lub zakropleniu oczu lekami dezynfekcyjnymi lub chemioterapeutykami. 2. Pobrać materiał jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 3. Do badania pobierać ropną wydzielinę zbierającą się w kącie oka. 4. Umieścić w zestawie transportowym. 5. Przy stanie zapalnym jednego oka pobrać również wymaz z oka zdrowego.	Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 11/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa patogenów alarmowych	Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa patogenów alarmowych (ESBL, KPC, MBL, OXA-48, VRE, MRSA) 1. Wymaz z odbytu pobrać jałową wymazówką przechodząc przez zwieracz zewnętrzny odbytu i wkładając główkę wymazówki w odbytnicę na głębokość ok. 3 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. 2. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Szczepy bakteryjne	Czysty wyizolowany szczep posiać na pożywkę transportową, np. agar amerykański lub pobrać na zestaw transportowy. Dopuszcza się przesyłanie szczepu na podłożu Kliglera, skosie agarowym lub w postaci hodowli na płytce Petriego. Szczep bakteryjny zabezpieczyć potrójnym opakowaniem, przy czym jedno opakowanie powinno mieć sztywne ścianki. Probówkę bądź płytkę zabezpieczoną (oklejoną parafilmem) ze szczepem zawinąć w materiał chłonny np. watę lub ligninę, umieścić w plastikowym pojemniku lub woreczku zabezpieczającym przed uszkodzeniem. Tak przygotowany szczep bakteryjny zapakować w opakowanie ze sztywnymi ściankami. Oznaczyć napisem „Materiał zakaźny”.	Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godz. Transportować w temp. 18-25°C.
Szczepy grzybów	1. Czysty wyizolowany szczep grzybów drożdżopodobnych posiać redukcyjnie na pożywkę Sabouraud Dextrose Agar lub agar z brzeczką. 2. Czysty wyizolowany szczep grzybów pleśniowych posiać na agar z brzeczką lub punktowo (w trzech miejscach na płytce) na pożywkę Sabouraud Dextrose Agar lub jednostajnym ruchem ósemkowym na całą powierzchnię pożywki Sabouraud Dextrose Agar w odległości 1 cm od bocznych krawędzi płytki. Szczepy zabezpieczyć jw.	Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godz. Transportować w temp. 18-25°C.
Zeskrobiny skórne	1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Zeskrobiny należy pobierać tęą stroną jałowego ostrza skalpela lub za pomocą łyżeczki dermatologicznej typu Volkmann. 3. Dermatofity jako grzyby pleśniowe wykazują wzrost promienisty. Centrum zainfekowanego obszaru skóry może zawierać starszy i mniej żywotny materiał, tym samym mniej przydatny w dalszej diagnostyce. W grzybicy skóry gładkiej z dobrze wyrażonymi „pierścieniami” materiał najlepiej pobierać w pobliżu zewnętrznych obrzeży zmian w kierunku od obrzeża zmiany do centrum, przekraczając jej margines. W przypadku braku dobrze wyrażonego obrzeża zmiany, zeskrobiny należy pobierać z całej dotkniętej zmianą powierzchni w kierunku od zewnątrz do centrum zmiany. 4. Jeżeli na skórze widoczne są liczne ogniska chorobowe, materiał do badań powinien pochodzić z kilku miejsc, zwłaszcza ze zmian najświeższych. 5. Jeżeli w obrębie zmiany występują pęcherzyki lub krosty należy pobrać ich pokrywę i dołączyć do próbki. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeskrobiny znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 7. Zmiany ropiejące można pobierać w postaci wymazów w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest uzyskanie zeskrobin.	Próbki zeskrobin skórnych należy transportować w suchym, grubym i ciemnym papierze, zagiętym na rogach w taki sposób, by uniemożliwić wydostanie się próbki. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz). Dostarczyć do laboratorium w ciągu 48 godzin. Przechowywać i transportować w temperaturze otoczenia.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 12/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Paznokcie	I. Pobieranie zeszkrobów z paznokci 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Należy pobrać za pomocą jałowego ostrza skalpela nagromadzone pod płytką paznokciową masy rogowo, tak blisko obróbka paznokciowego jak to możliwe. 3. Należy również zeszkrobać fragmenty spodniej strony płytki paznokciowej, ponownie, najbliższej obróbka paznokciowego jak to możliwe. 4. Materiał z powierzchni należy pobrać poprzez zeszkrobanie jałowym skalpelem przebarwionej płytki paznokciowej (materiał pobrać z głębszych partii płytki paznokciowej). Pierwszą partię zeszkrobów w celu zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia hodowli należy odrzucić. 5. Zeszkrobiny z paznokci powinny być w miarę możliwości rozdrobnione. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeszkrobiny znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. II. Pobieranie opilków i wycinków z paznokci W przypadku paznokci najlepszym materiałem są zeszkrobiny. Jeżeli pobranie zeszkrobów nie jest możliwe, dopuszczalne jest pobranie opilków lub wycinków paznokci. 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Fragmenty paznokci należy pobierać sterylnym narzędziem (cążkami, nożyczkami). 3. Podczas pobierania starać się, by pozyskiwane fragmenty były jak najdrobniejsze. 4. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeszkrobiny znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania.	Fragmenty paznokci (zeszkrobiny, opilki, wycinki) oraz włosów należy transportować w suchym, grubym i ciemnym papierze, zagiętym na rogach w taki sposób, by uniemożliwić wydostanie się próbek. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz). Dostarczyć do laboratorium w ciągu 48 godzin. Przechowywać i transportować w temperaturze otoczenia.
Włosy	1. Za pomocą pincety pobrać co najmniej 10-15 włosów ze środka ogniska zakażenia, wrywając je w taki sposób, aby w miarę możliwości pobrane zostały również cebulki włosów. 2. Jeśli jest to niemożliwe ze względu na kruchość włosów powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym, a następnie wykorzystując jałowe ostrze skalpela należy pobrać zeszkrobiny skórne wraz z małymi porcjami włosów wraz z cebulkami.	

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 13/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 2
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 11.01.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Woda	I. Pobieranie próbek wody ciepłej do badania w kierunku bakterii z rodzaju Legionella – woda do spożycia <i>Uwaga: Probki wody należy pobrać do sterylnych butelek otrzymanych w LBEK</i> 1. Przed przystąpieniem do pobrania próbek z kurków lub zaworów czerpalnych zdjąć wszelkie dodatkowe urządzenia (np. przeciwrozpryskowe, wkładki, uszczelki, sitka itp.). 2. Kurki lub zawory umyć detergentem i spłukać wodą oraz zdezynfekować przez opalenie płomieniem palnika (po opaleniu i otwarciu kranu powinno być słyszalne syczenie). 3. W przypadku pobierania próbek wody z przewodów wykonanych z materiałów syntetycznych, końcówkę przewodu zanurzyć przez 2 do 3 minut w roztworze podchlorynu, etanolu lub izopropanolu. 4. Otworzyć kurek na największy przepływ na 5-10 sekund, następnie zredukować przepływ do połowy i spuszczać wodę do osiągnięcia stałej temperatury. 5. Zmierzyć temperaturę wody w strumieniu lub w jałowej zlewce napełnionej badaną wodą, nieprzeznaczoną do poboru. 6. Bezpośrednio przed poborem wyjąć butelkę z jałowego opakowania, odkręcić nakrętkę unikając jej zanieczyszczenia (trzymać wewnętrzną stroną skierowaną w dół, nie dotykając wnętrza). 7. Umieścić butelkę pod kranem bez jego zamykania i ponownego otwierania, napełnić wodą pozostawiając niewielką przestrzeń powietrzną. 8. Natychmiast po napełnieniu zamknąć butelkę i trwale oznakować oraz umieścić w opakowaniu, z którego została wyjęta. 9. Probki powinny zostać schłodzone bezpośrednio po pobraniu (po uprzednim szczelnym zamknięciu butelki), jeżeli jest to możliwe, najlepiej pod strumieniem zimnej wody. <i>Uwaga: W przypadku oceny stanu armatury i jakości wody do spożycia bezpośrednio u konsumenta, w specjalnych sytuacjach (np. podczas epidemii), próbkę wody pobrać niezwłocznie po odkręceniu kurka, bez usuwania dodatkowych akcesoriów i bez dezynfekowania kurka.</i> II. Pobieranie próbek wody do badania w kierunku bakterii z rodzaju Legionella – woda na pływalniach 1. Pobieranie próbek wody z systemu cyrkulacji <i>Postępować wg zasad opisanych przy pobieraniu próbek wody do spożycia (pkt I)</i> 2. Pobieranie próbek wody z niecki basenowej 1. Przed pobraniem próbki wody z niecki basenowej zmierzyć temperaturę wody w basenie przy pomocy termometru z sondą, którą wcześniej należy zdezynfekować. 2. Bezpośrednio przed poborem wyjąć butelkę z jałowego opakowania, odkręcić nakrętkę unikając jej zanieczyszczenia (trzymać wewnętrzną stroną skierowaną w dół, nie dotykając wnętrza). 3. Za pomocą sterylnego czerpaka powoli zanurzać poziomo butelkę pod powierzchnię wody na głębokość 10-30 cm, unikając wypłukania tiosiarczanu potasu; obrócić butelkę do pozycji pionowej i napełnić wodą, pozostawiając niewielką przestrzeń powietrzną. 4. Natychmiast po napełnieniu zamknąć butelkę i trwale oznakować oraz umieścić w opakowaniu, z którego została wyjęta.	Probki zabezpieczyć przed zakażeniem, uszkodzeniem i rozlaniem. Chronić przed światłem słonecznym. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temp. 2-8°C, najlepiej w termotorbie z wkładami chłodzącymi. W razie konieczności przechowywać nie dłużej niż 48 godz. w temp. 2-8°C.
Wskaźnik biologiczny do kontroli procesu sterylizacji	1. Umieścić w różnych miejscach komory sterylizacyjnej nie mniej niż dwa wskaźniki biologiczne (np. Sporal A, Sporal S), najlepiej w skrajnych punktach. 2. Poddać procesowi sterylizacji zgodnie z parametrami zalecanymi przez producenta urządzenia sterylizującego lub parametrami zgodnymi dla sterylizowanego materiału. 3. Wskaźniki biologiczne zabezpieczyć opakowaniem foliowym.	Wskaźniki zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 4 godzin od momentu zakończenia procesu sterylizacji. W razie konieczności przechowywać do 24 godz. w temp. 15-27°C. Transportować w temp. 15-27°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 14/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Odciski z powierzchni	Odciski pobrać za pomocą płytek kontaktowych z powierzchni: – poddanej dezynfekcji, – z wyraźnymi oznakami biodegradacji. 1. Otworzyć płytkę i wypukłą powierzchnią z pożywką przyłożyć do badanej powierzchni, utrzymywać równy nacisk na całej powierzchni płytki przez około 10 sekund, unikając obracania płytki. 2. Zamknąć płytkę.	Pożywki zabezpieczyć przed zakażeniem. Transportować w zamkniętych pojemnikach transportowych, zabezpieczając przed przypadkowym otwarciem i przemieszczaniem płytek w pojemniku. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temp. 15-27°C do 24 godzin od pobrania.
Wymazy z powierzchni	I. Wymaz z powierzchni na mokro w kierunku tlenowo rosnących bakterii 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać wykonując wymazówką ruchy obrotowe z: – trudno dostępnych powierzchni poddanych dezynfekcji np. plastikowe rurki w inkubatorach, kołnierze gumowe, powierzchnie zaokrąglone, – powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji. 3. W przypadku, gdy obszar pobrania jest mokry np. wylewki, kurki kranów można użyć suchej wymazówki. 4. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 4 godzin od pobrania. Transportować w temp. 15-27°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw z podłożem transportowym zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temp. 15-27°C do 24 godzin od pobrania. 3. Próbkę pobraną na pożywkę Schaedler agar półpłynny zabezpieczyć przed zakażeniem, transportować w pozycji pionowej w koszyku lub wysokim pojemniku z przykryciem, zabezpieczając próbkę przed otwarciem i przewróceniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 15-27°C.
	II. Wymaz z powierzchni w kierunku Clostridium perfringens 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać z trudno dostępnych do dezynfekcji miejsc takich jak: obrzeża ram łóżek, listew przypodłgowych, przyłóżkowych itp. pocierając kilkukrotnie badaną powierzchnię. 3. W przypadku, gdy obszar pobrania jest mokry np. wylewki, kurki kranów można użyć suchej wymazówki. 4. Wymazówkę umieścić w próbówce z pożywką Schaedler agar półpłynny otrzymaną z Laboratorium. Wymazówkę wprowadzić do dna próbówki. Koniec wymazówki odciać jałowymi nożyczkami. Probówkę zamknąć korkiem, uważając, aby nie dotknąć korka i wnętrza próbówki.	
	III. Wymaz z powierzchni na mokro w kierunku grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać wykonując wymazówką ruchy obrotowe z: – powierzchni poddanej dezynfekcji, – powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji. 3. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego.	
	IV. Wymaz z powierzchni na sucho w kierunku grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych 1. Wymaz pobrać za pomocą suchej, jałowej wymazówki z miejsc zaatakowanych grzybami np. akta, zbiory papierowe, muzealne, archiwalia, książki, pocierając kilkukrotnie niewielką powierzchnię, zwracając uwagę by nie naruszyć badanej struktury. 2. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego.	

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 15/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymazy z rąk	Wymaz z rąk w kierunku tlenowo rosnących bakterii 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać z powierzchni ręki rozpoczynając od wewnętrznej strony dłoni, przechodząc do opuszków palców, powierzchni między palcami, wierzchu dłoni i kończąc na wale paznokciowym. 3. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 4 godzin od pobrania. Transportować w temp. 15-27°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw z podłożem transportowym zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temp. 15-27°C do 24 godzin od pobrania.
Zeskrobiny z powierzchni, wycinki z powierzchni	I. Zeskrobiny pobrać z powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji typu: tynki, powłoki malarskie, płyty kartonowo-gipsowe itp. Zeskrobiny w ilości około 3g pobrać za pomocą jałowego metalowego skalpela lub innego ostrego narzędzia np. nóż, scyzoryk, lancet do jałowego pojemnika (np. jałowy pojemnik do poboru moczu). II. Wycinki pobrać z powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji typu: deski, wykładziny, maty gumowe itp. Wycinki w ilości około 3g pobrać za pomocą jałowego metalowego skalpela lub innego ostrego narzędzia np. nóż, scyzoryk, lancet do jałowego pojemnika (np. jałowy pojemnik do poboru moczu).	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem i przypadkowym otwarciem pojemnika. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temp. 15-27°C do 24 godzin od pobrania.
Powietrze	I. Pobieranie próbek powietrza metodą zderzeniową przy użyciu mikrobiologicznego próbnika powietrza – dotyczy pobierania próbek powietrza atmosferycznego, powietrza w pomieszczeniach obiektów użytkowych oraz w środowisku pracy 1. Próbkę pobierać przy użyciu mikrobiologicznego próbnika powietrza, zgodnie z instrukcją producenta aparatu, na płytce z pożywkami: Tryptone Soya Agar w 3-5 powtórzeniach i Sabouraud Dextrose Agar w 3-5 powtórzeniach. 2. Otwartą płytkę z pożywką (powierzchnią pożywki do góry) należy włożyć do aparatu i zamknąć głowicę. Przykrywkę odłożyć na bok zwróconą ku dołowi. Ustawić określony przepływ powietrza. W pomieszczeniach „czystych w użytkowaniu” (np. sale operacyjne, laboratoria itd.) zalecana objętość pobieranego powietrza to 100 l, natomiast w zakładach pracy takich jak: wysypiska śmieci, sortownie odpadów itd. – 50 l. 3. Zachować ok. 1-metrową odległość od próbnika, aby zapobiec zanieczyszczeniu pobieranej próbki. 4. Po zakończeniu pobierania odkręcić głowicę, wyjąć płytkę z aparatu z zachowaniem zasad jałowości i zamknąć ją. II. Pobieranie próbek powietrza metodą sedymentacyjną – dotyczy pobierania próbek powietrza w komorach laminarnych 1. Płytki z pożywkami na ogólną liczbę bakterii i ogólną liczbę grzybów rozłożyć wewnątrz komory laminarnej. 2. Płytki otworzyć i odwrócić powierzchnią pożywki do góry, a przykrywkę odłożyć na bok zwrócone ku dołowi. 2. Czas ekspozycji pożywek wynosi 15 lub 30 minut, po tym czasie płytki zamknąć.	Pożywki zabezpieczyć przed zakażeniem. Transportować w zamykanych pojemnikach transportowych, zabezpieczając przed przypadkowym otwarciem i przemieszczaniem płytek w pojemniku. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temp. 15-27°C do 24 godzin od pobrania.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 16/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Krew	I. Próbkki do badań w kierunku: przeciwciał przeciwko enterowirusom, przeciwciał przeciwko wirusowi kleszczowego zapalenia mózgu, przeciwciał przeciwko wirusowi opryszczki zwykłej (HSV-1/HSV-2), przeciwciał przeciwko wirusowi ospy wietrznej, przeciwciał przeciwko wirusowi cytomegalii, przeciwciał przeciwko wirusowi Epsteina-Barr, przeciwciał przeciwko wirusowi różyczki, przeciwciał przeciwko wirusowi odry, przeciwciał przeciwko wirusowi HIV1/HIV2 oraz antygenowi 24 HIV1, przeciwciał przeciwko HCV, przeciwciał przeciwko HAV, antygenowi HBs, przeciwciał przeciwko antygenowi HBs z testem potwierdzenia, antygenowi HBe, przeciwciał przeciwko antygenowi HBe, przeciwciał przeciwko antygenowi HBc, przeciwciał przeciwko Borrelia burgdorferi, przeciwciał przeciwko Bordetella pertussis, przeciwciał przeciwko Mycoplasma pneumoniae, przeciwciał przeciwko Toxoplasma gondii, przeciwciał przeciwko Brucella sp., alergii 1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i założyć jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem nasączonym środkiem dezynfekcyjnym. Poczekać do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać krew z żyły w ilości 3-5 ml do próżniowej, jałowej probówki na skrzep. 5. Próbek krwi nie należy pobierać do probówek zawierających środki przeciwkrzepliwe (antykoagulanty) i środki konserwujące. Ilość pobranych probówek uzależnić od ilości zleconych badań.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C do 24 godzin. Transportować w temp. 2-8°C 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 24 godz., krew należy odwirować – surowicę przechowywać i transportować w temp. 2-8°C do 2 dni, po tym czasie zamrozić i transportować w stanie zamrożonym.
	II. Próbkki do badań metodami genetycznymi w kierunku: DNA HBV, RNA HCV, DNA BKV, DNA EBV, DNA CMV 1. Materiał do badań pobrać w ilości ok. 3 ml, z zachowaniem warunków jałowości opisanych powyżej, do próżniowych, jałowych probówek na skrzep. 2. Próbek krwi nie należy pobierać do probówek zawierających środki przeciwkrzepliwe (antykoagulanty) i środki konserwujące. Ilość pobranych probówek uzależnić od ilości zleconych badań.	Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C do 24 godz. <u>Nie zamrażać.</u> Transportować w temp. 2-8°C.
Płyn mózgowo-rdzeniowy	Próbkki do badań w kierunku przeciwciał przeciwko Borrelia burgdorferi 1. Płyn mózgowo-rdzeniowy pobrać zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej w ilości 1 ml do jałowej, nieuszkodzonej, zakręcanej probówki.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C do 2 tyg. Transportować w temp. 2-8°C. 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 2 tyg., należy przechowywać w stanie zamrożonym w temp. poniżej -25°C i w takim stanie transportować.
Kał	Próbkki do badań w kierunku rotawirusów, adenowirusów i norowirusów Pobrać do 72 godz. od wystąpienia objawów do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 1-2 ml, – uformowany – wielkości orzecha laskowego.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 2-3 godzin od pobrania. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C do 24 godzin. Transportować w temp. 2-8°C.
Popłuczyny pęcherzykowo-oskrzelowe (BAL), aspirat z dróg oddechowych	Próbkki do badań w kierunku SARS-CoV-2, wirusa grypy A, B, A (H1N1)v, H3, RSVA, RSVB metodami genetycznymi Materiał pobrać zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej w ilości 1-2 ml do jałowego pojemnika.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godz. od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 17/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 2
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 11.01.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Wymaz z gardła i nosa	Próbki do badań w kierunku SARS-CoV-2, wirusa grypy A, B, A (H1N1)v, H3, RSVA, RSVB do badań metodami genetycznymi I. Pobieranie wymazu z użyciem soli fizjologicznej/PBS Zestaw do poboru składa się z: – soli fizjologicznej/PBS (zbuforowany roztwór soli fizjologicznej z chlorkiem wapnia i chlorkiem magnezu), – jałowej próbówki niezawierającej podłoża transportowego, – trzech jałowych, osobno pakowanych patyczków wymazowych (każdy z trzech patyczków wymazowych musi być wykonany w całości z tworzywa sztucznego z wacikiem z włókna syntetycznego np. sztuczny jedwab, wiskoza, dacron itp. Wymazówki z drewnianym patyczkiem oraz bawełnianym wacikiem mogą zawierać substancje, które inaktywują niektóre wirusy oraz hamują reakcję PCR, w związku z czym nie należy ich używać). Sposób pobrania: 1. Od chorego za pomocą 3-ch jałowych patyczków wymazowych należy pobrać 3 wymazy: z gardła, z lewego nozdrza, z prawego nozdrza. 2. Wymaz z gardła pobrać przy szeroko otwartej jamie ustnej. W celu uniknięcia kontaminacji wymazu śliną należy docisnąć język ku dołowi przy użyciu szpatułki. Za pomocą sterylnego patyczka wymazowego energicznie potrząść obie powierzchnie migdałków oraz tylną ścianę gardła (bez dotykania powierzchni jamy ustnej) zwracając szczególną uwagę na miejsca zmienione zapalnie. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić w próbówce transportowej (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 3. W celu pobrania wymazu z prawego nozdrza należy delikatnie odchylić głowę pacjenta do tyłu i przytrzymać za podbródek. Drugą ręką umieścić koniec jałowego patyczka wymazowego w prawym nozdrzu pacjenta. Wymaz powinien być pobrany energicznie, aby mieć pewność, iż zawiera on zarówno komórki, jak i śluz z wnętrza nozdrza. 4. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić następnie w próbówce, w której jest już wymaz z gardła (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 5. Czynności z pkt. 3 i 4 powtórzyć podczas pobrania wymazu z lewego nozdrza. 6. Do próbówki z trzema patyczkami wymazowymi dodać maksymalnie 1,5 ml soli fizjologicznej lub PBS, aby wacik i tylko wacik był całkowicie zanurzony. 7. Probówkę natychmiast zakręcić i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu). II. Pobieranie wymazu na transportowy zestaw-wirusologiczny. Sposób pobrania materiału zależy jest od rodzaju zestawu. W każdym przypadku należy postępować zgodnie z instrukcją producenta transportowego zestawu wirusologicznego. Po pobraniu wymazu probówkę natychmiast zakręcić i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu).	<i>I. Wymaz pobrany do próbówki z solą fizjologiczną lub PBS zabezpieczyć przed zakażeniem, uszkodzeniem i rozlaniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godz. od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej.</i> <i>II. Wymaz pobrany na transportowy zestaw wirusologiczny zabezpieczyć przed zakażeniem, uszkodzeniem i rozlaniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 72 godz. od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej.</i>

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 18/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.01.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Wymaz z dróg moczowo-płciowych	Próbki do badań w kierunku wykrywania 7 patogenów przenoszonych drogą płciową (<i>Trichomonas vaginalis</i>, <i>Mycoplasma hominis</i>, <i>Mycoplasma genitalium</i>, <i>Chlamydia trachomatis</i>, <i>Neisseria gonorrhoeae</i>, <i>Ureaplasma urealiticum</i>, <i>Ureaplasma hominis</i>) I. Pobieranie materiału u kobiet 1. Wymazy pobrać na specjalny zestaw do poboru materiału dla kobiet (dostępny w WSSE w Olsztynie). 2. Wyjąć wymazówkę z opakowania ochronnego. 3. Wprowadzić wymazówkę do pochwy i pobrać materiał z jej ścian poprzez kilkukrotne potarcie i obrócenie wymazówki. 4. Wyjąć wymazówkę. 5. Otworzyć próbkę zawierającą podłoże transportowe i umieścić w niej wymazówkę, unikając dotknięcia włoskami szczoteczki ścianek próbki. Złamać górną część aplikatora w zaznaczonym miejscu tak, aby pasował do pojemnika transportowego. 6. Szczelnie zakręcić i wstrząsnąć próbką. 7. Probówkę czytelnie opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL oraz datą pobrania wymazu. II. Pobieranie materiału u mężczyzn 1. Wymazy pobrać na specjalny zestaw do poboru materiału dla mężczyzn (dostępny w WSSE w Olsztynie). 2. Wyjąć wymazówkę z opakowania ochronnego. 3. Ucisnąć ujście cewki po uprzednim oczyszczeniu. 4. Usunąć pojawiającą się wydzielinę. 5. Wprowadzić wymazówkę do cewki moczowej na głębokość około 1 cm, przytrzymać nieruchomo przez ok. 5 - 10 sekund, a następnie kilkakrotnie nią obracając zebrać nabłonek. 6. Otworzyć próbkę zawierającą podłoże transportowe i umieścić w niej wymazówkę, unikając dotknięcia włoskami szczoteczki ścianek próbki. 7. Złamać górną część aplikatora w zaznaczonym miejscu tak, aby pasował do pojemnika transportowego. 8. Szczelnie zakręcić i wstrząsnąć próbką. 9. Probówkę czytelnie opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL oraz datą pobrania wymazu.	Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godz. od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej.
BADANIA PARAZYTOLOGICZNE		
Kał	1. Pobrać w ilości około połowy jałowego pojemnika na kał. 2. Pobrać najlepiej z trzech różnych miejsc wydalonego stolca. 3. Jeśli to możliwe, wybrać kał luźny, śluzowaty, krwawy. Uwaga! W przypadku osób powracających z krajów tropikalnych kał do badania musi być świeży, jeszcze ciepły, dostarczony natychmiast.	Próbę zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C nie dłużej niż 24 godz. Transportować w temp. 4-25°C.
Wymaz okołoodbytowy	1. Pobrać rano tuż po obudzeniu się, przed myciem, na szkiełko specjalnie przygotowane do tego celu w laboratorium. 2. Oderwać celofan ze szkiełka, ale nie do końca. 3. Trzymając jedną ręką szkiełko, lepką stronę paska celofanowego przykleić jak najgłębiej, w okolicę otworu odbytowego. 4. Pasek celofanowy rozprostowując przykleić z powrotem na szkiełko.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C nie dłużej niż 24 godz. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 19/stron 19	
	I-01/PO-03		Edycja 9	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 13.02.2023	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA PARAZYTOLOGICZNE		
Rzęsy, zeskrobiny ze skóry w kierunku Demodex sp.	1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków do ciała (kremy, pudry, tusz do rzęs, balsamy i mleczka do ciała). 2. Próbkę należy pobierać z zachowaniem zasad aseptyki, wprost na szkiełko podstawowe, pamiętając, że warstwa materiału naniesiona na jedno szkiełko nie może być zbyt gruba, aby nie utrudniać penetracji roztworu rozjaśniającego KOH/DMSO. – zeskrobiny ze skóry – pobierać tęną stroną jałowego ostrza skalpela z miejsc zmienionych chorobowo, uwzględniając najczęstsze lokalizacje nużeńca (okolice nosa, broda, czoło, bruzda nosowo-wargowa) – rzęsy – pobierać za pomocą małej pincety epilacyjnej z płasko zakończonymi ramionami. Pobrać co najmniej 5 rzęs z każdego oka (uwzględniając górną i dolną powiekę) wyrywając je w taki sposób, aby pobrane zostały również cebulki włosów.	Próbkę zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Nie przechowywać. Transportować w temp. 18-25°C.
Dorosłe formy pasożytów jelitowych	Wydaloną postać pasożyta zamknąć w czystym, szczelnym słoiku.	Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Nie przechowywać. Transportować w temp. 18-25°C.

2. Dokumenty związane

Brak

3. Formularze wynikające z instrukcji

Brak

8. Rozdzielnik

Egzemplarz nr 01 – Archiwum/Kierownik ds. Jakości

Egzemplarz nr 02 – LBK OBP

Egzemplarz nr 03 – Katalog sieciowy „lbek-dokumenty” – dostępny dla pracowników LBK